

Anton Martin

po milosti božji škof Lavantinski

vsim věrnim svoje škofije lepo pozdravljenje in poslovljenje srečno!

Preljubi! *trojno popotvanje* vsi katolški škofje imajo, ktereга zamuditi ne smejo in ne pozabiti, dokler jim sije solnce milosti božje: prvi pot je pridno *obiskavati* po gorah in dolinah *svoje drage ovčice*; drugi pot je obiskati *častiti grob svetih apostolov Petra in Pavla*, in pa sedež naj viši namestnika Kristusovega v Rimi; tretji pot je, se o svojem odločenem časi *v dolgo večnost podati*, in dati za sebe in za svoje ljube ovčice na božji pravici račun. Tako je popotvanje celo naše življenje, bodi si človek škof, alj pa revni beráč; oh, naj bi le srečno bilo!

Svojo *pervo pot* sim, hvalo Bogu! dozdam srečno opravljaj, veliko poštenih duhovnj naše škofije po trikrat, večidel pa po dvakrat obiskal, in v celi Lavantinski škofiji še tako majhine farice ni, de bi ne bil v njeni cerkvi zakramenta svete birme delil, in věrne v sveti katolški věri pokrepčal. Lehko torej z svetim apostolam Pavlom rečem: „*Vi vēste od prvega dné, ko sim (kakor viši pastir) k vam prišel, kako sim z vami ves čas bil, služujoč Gospodu, kako nisim nič koristnega prikratil, de bi vam ne bil oznanil, in vas učil spreobernenje k Bogu, in věro v Gospoda našega Jezusa Kristusa. Nisim se umaknil, de bi vam ne bil oznanoval svete volje božje.*“ (Djanj. ap. 20, 18 — 27.) Tode meni ne gre hvala, ampak Njemu, ki mi moč daje.

Kdaj me hoče Bog *na tretji in posledni pot v dolgo večnost* poklicati, naj bi za četiri sto jezerov duš Lavantinske škofije tenko rajtengo dal, to je samo Bogu znano, kateri je naše dneve preštél, mojemu in vašemu življenju mejo postavil, ki se prestopiti ne da. To pa dobro věm, de se moja ura bliža, v kateri bom strašni glas zaslišal: „*Daj račun od svojega hiševanja!*“ Zatorej se je potreba pripravljati, *kajti ne vēmo, kdaj Gospód po nas pride, de nas spati ne najde*, ter nam tako resno veli: „*Čujte, ker ne vēste, kdaj hišni gospodar pride, zvečer, ali o polnoči, ali o petelinovem petji, ali zjutrej.* — *Kar pa vam pravim, vsim pravim: Čujte!* (Mark. 13, 35 — 37.)

Drugo pot k apostolskemu sedežu v Rim, ki je steber resnice, in pa središče svete katolške cerkve, k vidnemu Poglavarju in občenemu Očetu vsih pravovērnih iti, sim dolgo dolgo odlagal. De me smert ne prehití, in viši starost ne podleze, sim se ravnokar na dolgo in nevarno pot podál, ter se o svojem odhodi od Vas poslovim, pa tudi povém, kaj imam posebno važnega v Rimi opraviti, v tistem imenitnem mesti,

na katerega se ves katolški svet ozira, v katerem sta sv. Peter in Pavl našo sveto vero s svojo častitoj smertjo zapečatila, kder je veliko tavžent in tavžent svetih mučnikov sveto zemljo, podlago naše svete matere katolske cerkve, s svojo prelitoj kervjo porosilo.

Povedal bom našemu svetemu Očetu, papežu Piju IX. kako živa je Vaša vera, in de med Slovenci še dozda, hvala Bogu, med pšenicoj gerde zeli, krivoverstva ni. Pravil bom svetemu Očetu, kako čedno Vi, Slovenci, za lepoto svojih cerkvi skerbite, kako radi prepévate božjo čast, in povzdigujete slavo Marije, kako hvalevredne so Vaše bratovšine in svete družbe, kako pogosto in skerbno k spovedi in k božji mizi hodite, ter očitno kažete, de ste zelene mladike vinske terte, Jezusa Kristusa. Pohvalil Vas bom svetemu očetu papežu za Vašo veliko ljubézn, s ktero radi vlagate, svetim misionam v ptujih krajih med Zamorcemi pomagati, in razširati božje kraljestvo po sveti; povedal bom pa tudi svetemu očetu Piju, kako tudi jih ne pozabite, ter za njih molite, in jim svoje krajcarje radi v pomoč pošiljate, ker priserčno občutite, kako huda se papežu v tolikih stiskah godi, ktere jim hudobni sovražniki delajo, ter jih pregnati, in ob posestvo svetega Petra djati posiloma hočejo. Svest sim si, de bo to Vaše lepo djanje svetega Očeta Pija močno oveselilo, kajti je dobremu očetu naj slajše veselje, čuti, de se njihovi otroci čedno in hvale vredno védejo (zaderžijo), svojega očeta ljubijo, ter se jim oče v seree usmilijo, ki veliko in pa prav po nedolžno terpijo.

Prosil bom svetega Očeta, papeža Pija, naj blagoslovijo vérne prebivavce naše cele škofije, de bo naša sveta katolska vera po vsih slovenskih krajih čista in neoskrunjena cvetela, de bode Bog poslal vsaki katolški duhovnji skerbne in čerstve dušne pastirje, dal otrokom skerbne starše, pa tudi staršem dobre otroke, gospodarjem zvesto družino, pa tudi družini skerbne gospodarje, srenjam modre in serčne poglavarje, pa tudi srenjskim predstojnikom dobre ljudi, ki radi vbogajo, kar je prav in po sveti volji božji. Prosiť hočem nar viši namestnika Kristusovega, naj blagoslovijo celo naše Avstrijansko cesarstvo, naj Bog ohrani in podpira našega svetlega cesarja Franca Jožefa, jim da modre in zveste svetovavce — naj sveti Duh razsveti naše poslanee, ki že tako dolgo v državnem sbori sedijo, de bi saj sklepali in sklenili kar je modro, nam koristno in prav, ne pa kovali take reči, ki so zoper voljo božjo, v pokončanje svete cerkve, v našo časno nesrečo in večno pogubo, kakor veliko takega strahoma čujemo, in v časnikih beremo, ter se bati imamo, de jih je sveti Duh zapustil, in sedajni zlodčasti duh vnel, ki ni iz Boga, ampak iz tega popačenega sveta, iz pekla domá. „Če Gospod hiše ne zida, se zastonj trudijo, kteri jo zidajo; ako Gospod cesarstva ne varje, zastonj čuje, kdor ga varje.“ Psalm. 126, 1. Prosiť sim se namenil svetega očeta Papeža, naj blagoslovijo vse razne narode našega velikega cesarstva, posebno pa nas Slovence, naj bi ne čertel narod naroda, ne zatiral sosed sosedá, ne delal krivice brat svojemu bratu, naj bi se nam ne zmenila naša narodnost v pogubljivo nerednost in v zmešnjavo, kakor se žali Bog po sveti v sedajnih časih godi, ter si hudobni duh prizadeva Avstrijansko cesarstvo po raznih jeziki in narodih

v Babilonsko zmešnjavo posiliti, in ga razdvojiti, naj bi omagala mogočna Avstrija; česar nas varuj usmileni Bog! Vsi smo otroci enega Očeta, Boga; vsi smo bratje Jezusa Kristusa; ni razločka med Nemci in Slovenci v božjem kraljestvi, naj tudi v Avstrijskem cesarstvu ne bo. Le zloga, in edinost, pa ljubezn keršanska nas mogočne in srečne stori. Resnica in pravica je ljuba Bogu in vsim poštenim ljudem; one ste mili materi ljubega mira, prave sreče in slave. Bog nam jih daj!

Imam pa tudi mnogo *potožiti* ljubeznivemu Očetu Piju, česar me serce boli, in močno močno skerbí. *Dve velike vojske* je satan tudi po slovenskih krajih vnel, ki med nami od nedele do nedele, od leta do leta večí rastete zoper Kristusa in njegovo nevesto, sveto katoliško cerkvo. Perva vojska je *razujzdanost*, druga pa *neverstvo*; perva vojska med mladino na kmetih, druga pa med gospôdo po mestih in varoših svoje vojšake nabera, in zatera med nami božje kraljestvo. Pijanci, preklinjevalci, nečistniki in vsi pohujšljivci peklenskemu sovražniku *polje gnojijo*, posvetni modrijani, ljudje brez vére in brez Boga, pa vražje seme nevére in krivih vér sejejo. Ni se torej čuditi, de tudi med Slovenci tam pa tam, posebno krog varožev in po železnicah, pa tudi po kmetih cimo poganja, ter strašni sad tatvine, ropa in morije rodí. Jeli ni žalostno, de se med nami *toliko hramov vlomasti* in okrade — *toliko cerkev oropa* in oskrunijo naj svetejše reči, ker se *toliko razujzdanih ljudi* ne bojí Boga, ne veruje pravičnega sodnika, ne porajta nobene lastine, in dela kakor bi nobene sedme in desete zapovedi božje ne bilo! Ali ni groza in strah, de se mladenči in keršanski možjé *žhlahnega vinca napijejo*, ki jim ga je dober Bog dal, in namesti Boga zahvaliti, se le kregajo, kervavo tepejo, in tako pogosto sosed sosedá, kakti Kajn Abelna, ubije! Jeli ni za jokati, de *toliko mladih deklín*, gisdastih v noši, in v djanji razujzdanih, nobene sramožljivosti nima, ter okolj mest in tergov, pa tudi po vésih kakor veše létajo in se obešajo kakor muhe, nečistega poželenja pijane. *To je tisti greh, po katerem pride jeza božja nad neverne ljudi*, kakor sv. Pavl pravi; to je tista široka mreža, v katero peklenški sovražnik v sedajnih časih naj več ljudi uloví, jih oslepí na zdravi pameti, ob pravo živo vero spravi, časno in večno nesrečne stori; de se Bogu usmili! — Tako hočemo drug drugemu potožiti svoje križe in težave, naj se nam serce ohladí, pa tudi poterđiti se v svoji težavni pastirski službi, de bomo z novo močjo in serčnostjo svojo drago čredo po pravi poti vodili, *dokler svoj tek dokončamo, in dopolnimo službo besede, ki smo jo prijeli od Gospoda Jezusa, de pričujemo evangelj milosti božje*, po izgledi sv. Petra in Pavla, kakor vsih drugih sv. apostolov. (Djanje ap. 20, 14.) To je sveti namén mojega popotvanja v sveto Rimsko mesto, k stebru svete katoliške cerkve. — Kaj pa bote vi, prelube moje ovčice za mene storili, sa svojega škofa romarja?

Zanesem se na Vašo ljubezn, de svojega viši pastirja tudi v ptujih krajih ne bote pozabili, ampak podperali moje stopinje, naj svoje potovanje srečno opravi. Pervi kristjani so svetega Pavla clo v Rim *spremili*; tega jaz ne terjám od vas. Pot je dolga, pa tudi draga, nevarna in polna sovražnikov naših. Vsak zmed Vas naj na svojem mestu čuje, ktereга mu je Bog odločil, ter pazi na se in na svoje, de se jim kaj hu-

dega ne pripeti; vsak naj zvesto dopolni svojo službo, njemu od Boga odkazano. — Pervi kristjani so apostolom gredoč *stregli*, in jim za *popotnico skerbeli*, bodi si z dnarjem alj z drugim blagom, ter so vedeli, kaj je Kristus takim dobrotnikom obljubil, rekoč: „*Kdor vas sprejme, mene sprejme; in kdor sprejme mene, njega sprejme, kteri me je poslal. Kdor sprejme preroka v imeni preroka, bo plačilo preroka prejel; in kdor sprejme pravičnega v imeni pravičnega, bo plačilo pravičnega prijel.*“ (Mat. 10, 40 — 41). „*Zakaj kdor koli vam da piti kozarec vode v mojem imeni, ker ste Kristusovi, resnično vam povém, ne bo zgubil svojega plačila.*“ (Mark. 9, 40). Ne hoteli vam pa ne vašega dnarja, ne premoženja, za potrebo mi je Bog dal. Ako uterpíte, svoje dare pošlite svetemu očetu, papežu Piju, kojim se huda godí.

Prosim Vas pa, tako lepo, ko premorem za tri reči: *Varujte se greha*, huje ko ognja, de Bog v naših krajih žalen ne bo. Grehi so krivi, de Bog ljudstva tepe, udari gostokrat pastirja za stran malopridne črede, kakor čredo zavolj pastirja. Lehko bi moje potovanje nesrečno bilo, ako bi se dober Bog žalil pri Vas. — *Varujte pohujšanja* svoje podložne, vi gospodarji pri svojih hišah, vi predpostavljeni v svojih srenjah. Volki čredo naj rajši o takem časi napadajo, kedar pastirja blizo ni. Dereči volkovi pa so *zapeljivci*, ki v greh vlečejo mlade ljudi, volki so *krivi preroki*, kteri sejejo krive nauke med pšenico naše svete katolške věre. Torej Vas prosim, čujte, in dobro pazite! — *Molite* pa tudi za mene, svojega škofa popotnika, naj bom srečno romal s svojimi sobratmi škofmi, naj bode Bog z nami na poti, in nas njegov angelj spremlja, in nas srečno k Vam nazaj pripelje. (Tob. 5.) Pot je dolga in nevarna, po ptujih krajih in prek globokega morja gre; pa Vaša molitev me bo spremljala, in roka Vsegamogočnega me bo varvala, tako po suhem, kakor po mokrem. V božjih rokah smo na ptujem, kakor domá. Tudi jaz hočem na grobi svetih apostolov Petra in Pavla, na pokopališči toliko svetih mučenikov in mučenic, za Vas moliti. In če bi božja volja bila, de bi me k Vam nazaj ne bilo, zaupam, de bom v nebesih molil za Vas.

Poprej kakor za romarsko palico sežem, *Vas Bogu in Mariji izročim*. Bog in Marija, Angeli in Svetniki, naše škofije mogočni varhi in priprošniki, pri Vas ostanejo, dokler se jaz od Vas podám. „*Gnada Gospoda našega Jezusa Kristusa, in ljubezn božja, in pa deležnost svetega Duha bodi z Vami vsemi. Amen!*“ (II. Kor. 13, 13.)

V Marburgi 16. majnika 1862.

Anton Martin,

Lavantinski škof.